

EDİTÖRDEN

Uluslararası Batı Karadeniz Sosyal ve Beşerî Bilimler Dergisi'nin (USOBED) ilk sayısıyla akademik dünyaya merhaba diyoruz. Batı Karadeniz Akademisyenler Derneği (BAKAD) tarafından yayınlanan USOBED'in önemli bir ihtiyaca cevap vereceği kanaatini taşıyoruz. Zira bilgi ve ona bağlı olarak teknolojik yeniliklerin dünyayı değiştirdiği bir süreçte sürüklenen ülke olmamanın yolu bilgiyi üretme ve yönetmede yatmaktadır. Bugün İslâm dünyasının bir sömürü ve işgal sahasına dönüştürülmesindeki en büyük âmil, körüklenen ve derinleştirilmeye çalışılan ihtilaflardan da öte cehalette yatmaktadır. İslâm dünyası aslında bir bütün olarak ele alındığında kaynaklar bakımından fakir değil, bilakis zengindir. Fakat bu zenginliği değerlendirecek bilgi ve teknolojiye sahip değildir. Beşerî sermayesi gelişmiş ülkelere dağılmış ve onlara hizmet etmektedir. Bu sebeple de zengin kaynakların fakir ve döğülen bekçileri konumuna düşmektedir. İhtilaflar sun'idir ve bunun en önemli sebebi, ittifakı netice verecek siyaset ve stratejilerin üretilmemesinde yatmaktadır.

Türkiye'nin son 15 yılda üniversite sayısı başta olmak üzere eğitime ve ar-ge yatırımlarına ayırdığı pay önceki dönemlere kıyasla ciddi bir şekilde artmış olmasına rağmen henüz alınacak çok mesafe bulunmaktadır. Bir fikir vermesi açısından 1000 kişi başına düşen bilim adamı sayısına bakıldığında OECD üyesi ülkeler ortalaması 6.4 iken Türkiye'de bu oran 1.1'de kalmaktadır. Yani mevcut sayıyı beşe katlamamız gerekmektedir. Diğer yandan 2010-2015 yılları arasında dünyada en çok yayın yapan ülkelere bakıldığında ABD 3.660.831 yayın ile ilk sırada yer alırken onu Çin (1.678.221) ve İngiltere (904.456) takip etmekte, Türkiye ise 204.216 yayınlı 18. sırada yer almaktadır. Yayınların etki değeri açısından bu sıra maalesef korunamamakta, dünya yayın toplamına %1.50 oranında katkıda bulunan Türkiye'nin etki değeri ve 3,30'da kalmaktadır. Meselâ küçük bir ülke olan İzlanda'nın dünya yayın sayısına katkısı %0,05 olmasına rağmen etki değeri Türkiye'nin üç katından daha fazladır (11.03).

Bu tabloyu Türkiye hiç de hak etmemekte fakat bu sonucu doğuran politikaların tenkidi de açık bir şekilde yapılmamaktadır. Konunun anlaşılması bakımından burada çok kısa bir değerlendirme yapılacak olursa birinci hatanın çağ nüfusuna yetecek kadar üniversite kurulmamasında yattığı görülür. Bu hususta nicelik-nitelik tartışmasının mânası yoktur. Zira böyle bir öncelik sonralık zaman kaybından başka bir şey değildir. Doğru olan ikisinin birlikte götürülmesidir. Üç-beş büyük kente toplanan seçkin akademisyenlerin yeni üniversite açılmasına soğuk bakması ve "tabela üniversitesi" yakıştırması kabul edilemez. Dahası patates gibi ocağı büyüten, okul ve ekol oluşturan akademisyen yerine, tüm gücü turp ve havuç gibi sadece kendi köküne aktaran ve gittikten sonra yeri boş kalan akademisyenlerin artık bir öz eleştiri yapma zamanları da gelmiştir.

İkinci yanlış politika akademik terfi ve bilimsel yayın konusunda yapılmaktadır. Meselâ yabancı dil bilme, dünyayı anlama ve yapılan yayınları takip için bir alet ve araç olması gerekirken uzmanlık ve ehliyetin önüne geçirilmiş, akademisyenler yabancı dille, yabancı ülke dergilerinde yayın yapmaya ve bilimsel toplantılara iştirak etmeye zorlanmıştır. Bu garip pazar derhal kendi piyasasını oluşturmuş, milli kimlikli bilimsel toplantıların ve milli dergilerin yüzüne bakılmaz olmuş hem bilgi hem de para dışarı kaçırılmıştır. Acaba bilim, keşif, icat ve patent ifade edildiği dile göre mi kaliteli veya daha iyi olmaktadır? Akademik teşvikte ve terfide yerli ve milli olanı itmenin, değersizleştirmenin mantığı nedir? Türkiye'nin entelektüel

sermayesi neden böyle pervasızca yabancı ülkelere peşkeş çekilmektedir? Maksat kalite ise ülkemizdeki dergilerin kalitesini arttırmanın yollarını aramak daha isabetli değil midir?

İşte Uluslararası Batı Karadeniz Sosyal ve Beşerî Bilimler Dergisi yayın hayatında hem bu gibi hayati önemi haiz dosyaları tartışmaya açacak hem de özellikle sosyal bilimler alanındaki açığı karınca-kadarınca doldurmaya gayret edecektir. Zira Türkiye’de sosyal ve beşerî bilimler ciddi bir ihmale uğramış, bilim denilince akla hep fen bilimleri gelmiş, TÜBİTAK’ın yapısı bile buna göre dizayn edilmiştir. Bu sebeple bilimsel yayınlarda tıp ve mühendislik başta olmak üzere fen bilimleri sosyal bilimlere göre daha çok gelişme göstermiştir.

Sosyal bilimlerde Türkiye’nin gelişmiş ülkelere göre alması gereken önemli bir mesafe vardır. Genel duruma bir göz atılacak olursa 2015 yılı verilerine göre dünya toplam yayın sayısının %19’u sosyal bilimler alanına ait olup bu yayınların %36.75’i atf almıştır. Bu alanda en çok yayın yapan ülkelerin başında ABD (828.926), İngiltere (259.034) ve Çin (118.681) gelmektedir. Sosyal Bilimlerde en çok yayın yapan ABD’nin toplam yayınlarının %22’si sosyal bilimler alanındadır. Türkiye ise bilimsel yayın sayısının %12.27’sini sosyal bilimler alanında gerçekleştirmiş ve 25.950 yayın ile Dünyada 17. sırada yer bulmuştur. Ancak atf açısından daha gerilerde olup 2.75 etki değeri ile 45. sırada yer almaktadır.

Bilim dünyasındaki mevcut durum ve Türkiye’nin konumu kesinlikle bir ümitsizlik iması doğurmamalıdır. Aksine Türkiye beşerî sermaye açısından fevkalade güçlü, bilime aç, yeniliklere açık, rekabete hazır bir potansiyele sahiptir. Türkiye bu potansiyeli ulaşım ve savunma sanayiindeki başarıları ile açıkça ortaya koymuştur. Türkiye’nin insani gelişim endeksine sağlıktaki dönüşümün yaptığı katkı tüm dünyada takdir toplamıştır. Bu dönüşümün eğitimde de yapılması gerekir. Zira uygun politika ve stratejiler geliştirildiği takdirde 2023 hedeflerinin gerçekleştirilmesine en büyük destek eğitim, ar-ge, bilim ve teknolojiden gelecektir.

İlk sayısını yayımladığımız Uluslararası Batı Karadeniz Sosyal ve Beşerî Bilimler Dergisi’nin milletimize, ülkemize, İslâm dünyasına, insanlığa ve özellikle de akademik camiaya hayırlı ve uğurlu olmasını diliyorum.

Doç. Dr. Mahmut Bozan

BAKAD Başkanı